
SIMONICS István

A pedagógia alapjai szakmai pedagógusjelölteknek I.

Az Imre Sándor szakmai pedagógusképzés sorozat 17. köteteként jelent meg „**A pedagógia alapjai szakmai pedagógusjelölteknek I.**” című könyv, amelynek kiadója a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Műszaki Pedagógia Tanszék. A sorozat és a könyv szerkesztője Dr. Tóth Péter tanszékvezető, a szerzők a tanszék oktatói: Dr. Benedek András (1., 8. 10-11. fejezet), Feketéné Dr. Szakos Éva (2-4. fejezet), Oroszné Dr. Perger Mónika (5-6., 16. fejezet, Ergonómia és Pszichológia Tanszék), Dr. Tóth Péter (7., 9. 12., 17. fejezet), Dr. Kanczné dr. Nagy Katalin (13-14. fejezet) és Dr. Kattein Pornói Rita (14-15. fejezet). A kötetet Ambrus Attila Józsefné, Prof. Dr. Kéri Katalin egyetemi tanár (Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar) és Dr. habil. Paed Dr. Horváth Kinga PhD. egyetemi docens (Selye János Egyetem, Tanárképző Kar) lektorálta.

A könyv Imre Sándor halálának 75. évfordulójára jelent meg, tisztelegve a jogelőd Pedagógia Tanszék alapító vezetőjének. Az Előszóban több érdekes momentummal is megismerkedhetünk az alapító munkásságáról. A Bevezetésben a szerkesztő bemutatja a könyv elkészítésének motiváló tényezőit, és felvázolja annak szerkezetét, kiemelve, hogy jelentős segítséget kívánnak nyújtani az alkotók a Z generáció felkészítéséhez, emiatt önálló fejezetet is szenteltek a netgeneráció jellemzőinek bemutatására.

A 368 oldalas mű 17 fejezetre tagozódik, amelyet jól kiegészít a gazdag irodalomjegyzék – további ismeretek elsajátítását elősegítve oly módon is, hogy minden fejezet végén az adott témakörhöz kapcsolódó konkrét források is megjelennek –, és a 45 elemből álló ábrajegyzék, amely jól szemlélteti a szöveges információt.

Az első fejezet összefoglalja az oktatáselmélet sajátosságait és fogalomrendszerének fejlődéstörténetét. Ennek keretében megismerkedhetünk az oktatáselméleti alapfogalmakkal, a didaktika alapkérdéseivel és azokkal az új kérdésekkel is, amelyek a 21. században merültek fel pl. a COVID járvány miatt egyre fontosabbá váló hibrid oktatás jelentőségére is felhívja a figyelmet.

A második fejezet a nevelés és a pedagógus, mint nevelő témakörrel foglalkozik. Bemutatja a különböző nevelési felfogásokat, a nevelési célokat és értékeket, a neveléssel fejleszthető személyiségrétegeket, a nevelés hatásrendszerét és módszereit. Az utolsó részben a pedagógus, mint nevelő szerepét elemzi a szerző, felvázolva a pedagógusi minőséget meghatározó elemeket is.

A 3 fejezet a nevelés színtereit, a szakmai és szakmán kívüli nevelést ismerteti. A nevelés elsődleges színtere a család. Ez kell, hogy biztos alapokat nyújtson, az iskolai nevelés csak erre tud építeni. A harmadik alfejezetben megismerhetjük, hogyan építhető fel a családi és az iskolai nevelés kapcsolata. A fejezet záró részében bemutatásra kerülnek a nevelés szakórai és tanórán kívüli lehetőségei a különböző nevelési tartományokban. Itt konkrét javaslatokat kaphat az olvasó például az osztályfőnöki órák tervezéséhez is.

A 4. fejezetben a nevelési konfliktusokat, azok okait és megelőzésének lehetőségeit mutatja be a szerző. Az első rész a fegyelmezetlenség okait, formáit és annak kezelési lehetőségeit tárja fel. A második rész az eltérő szociokulturális háttér problémáit vizsgálja. A záró részben a konfliktuskezelés lehetőségeit és annak egy példáját, a motiváltság helyreállítását ismerhetjük meg.

Az 5. fejezet a szocializációval, a serdülő- és a fiatal felnőttkorral foglalkozik. A szocializáció fogalma és kapcsolatrendszerére kerül bemutatásra az első részben. Ezt követően a szocializáció színtereit és mechanizmusait ismerhetjük meg. Külön alfejezet elemzi a család szerepét a szocializációban. A negyedik részben a serdülő és a fiatal felnőttkor jellemzőit és az identitásalakulás folyamatát kísérhetjük figyelemmel. Zárásként a kezdődő és a fiatal felnőttkor jellemzőit ismerteti a szerző.

A 6. fejezet a csoportfolyamatok elemzése. Az első részben megismerhetjük a csoport fogalmát, a csoportszerveződést és fejlődést. Ezt követi a csoporton belüli szerepek és a csoport struktúra bemutatása. Végül a csoportnorma, a csoportnyomás és a konformizmus szerepe zárja a fejezetet.

A 7. fejezetben az ismeretelmélet főbb irányzatait, a gondolkodási logika folyamatát tekinti át a szerző, kitér a gondolkodási műveletekre, majd szól a racionális gondolkodás korlátairól is.

A 8. fejezet a tanuláselméletek és a szakképzés kapcsolatát vizsgálja. A fejezet olvasása során megismerhetjük a tanuláselmélet kialakulását és a modern tanuláselméleteket. A fejezet legérdekesebb része a tanuláselmélet és a szakképzés kapcsolatának bemutatása, illetve ezek hatása a tantervek tervezésében.

A 9-12. fejezetekben a szakképzés legfontosabb elemeit ismerhetjük meg. A 9. fejezet a szakképzés alapvető jellemzőit mutatja be. Az első részben a szakképzés folyamatmodellje alapos magyarázattal mutatkozik be. Ezt követi az oktatás és képzés, mint folyamat felvázolása. A fejezet a tanulási eredmények vizsgálatával zárul.

A 10. fejezet a tantervek helyét és szerepét elemzi a szakképzésben. A tantervi struktúrák megismerését követően, a szerző rávilágít a szakképzés tantervi sajátosságaira, majd a tanulási egység és a tanulási eredmény kapcsolatára. A fejezet zárásaként az egyik legkorszerűbb kezdeményezést, a mikro-tartalmak szerepét is megismerhetjük a tananyagfejlesztésben.

A 11. fejezet összefoglalja a tanórai munka és a szakképzés tanügyi dokumentumait. A tanügyi dokumentáció a tartalom formálódására és közvetítésének módszereire is hatással van, ezért a szervezeti megoldások szakképzési sajátosságaival is foglalkozik.

A 12. fejezet az oktatási stratégiákat mutatja be a szakképzésben. A tanítási stratégiák ismertetése után következik a tanulási stratégia. Ezt követően praktikus tanácsokat kapunk a figyelemfelkeltő és a motiváló stratégiákról. Az új ismereteket szerző és feldolgozó; az ezeket alkalmazó; illetve a rendszerező stratégiák megismerése nagyon hasznos és fontos az olvasó számára. A fejezetet az ellenőrzési és értékelési stratégiák zárják.

A 13. fejezet az információcsere és a kommunikáció kérdéseivel foglalkozik a tanítási órákon. A szerző ismerteti a tanár és a diák helyét és szerepét az osztályteremben, elemzi a kommunikáció jelentőségét az oktatásban. Gyakorlati példákon keresztül ismerkedhetünk meg a tanári kérdések szerepével, és a figyelem, mint a dialógus legfontosabb összetevőjével.

A 14. fejezet abban nyújt eligazítást, hogyan legyünk asszertívak. Társas helyzetekben sokszor kommunikációs problémáink miatt konfliktusokba kerülünk, amelyek elkerülhetőek lennének a megfelelő kommunikációs stílus használatával. Az asszertív kommunikáció segít bennünket a határozottabb érdekérvényesítésben, az indulatok megfékezésében. A szerzők a fejezet végén tanácsokat adnak a pozitív pedagógiai kommunikáció alkalmazására is.

A Bevezetésben beígért Z-generáció médiaszokásai a 15. fejezetben találhatóak. Az 1995-2009. között születetteket elveszett nemzedéknek is szokták nevezni. Jellemfejlődésüket az internet nagyban meghatározza, náluk figyelhető meg az online és az offline világok közötti határok elmosódása. A mobiltelefon és az internet használatát már tökéletesen ismerik, hiszen gyermekkoruktól ebben nőttek fel, azonban a tanulás tanulását el kell sajátítaniuk, amihez nehéz megtalálni a megfelelő eszközöket. Az első rész a virtuális térben történő jelenléteket taglalja. A második részben megismerhetjük, hogyan találja meg a helyét a netgeneráció az osztályteremben. A záró részben a Z-generáció kommunikációs sajátosságairól kapunk egyfajta keresztmetszetet.

Az összetett címmel rendelkező 16. fejezet a tanári szerep és a hatalom kérdéseivel, valamint a pedagógus mentálhigiéniével foglalkozik. Ebben a fejezetben a tanári szerep és a szerepkonfliktus fogalmával ismerkedhetünk meg. A szerző a tanári hatalom témájához kapcsolódóan a vezetés és a fegyelmezés kérdését is tárgyalja. A tanár személyisége a diákok számára példaképként is megjelenik, ezért is fontos annak mentális állapota és folyamatos karbantartása. Ehhez kapcsolódóan bemutatásra kerül a munkahelyi stressz és a kiegészítés lehetősége, valamint ezek megelőzésének lehetőségei.

A befejező 17. fejezet a szakképzés és karrier címet kapta. Ez már átvezeti az olvasót a szakképzésből a munka világába is. Ennek keretében a különböző tartalomelméletek bemutatásával indul ez a fejezet. Ezt követi a folyamatelméletek, valamint a kombinált tartalom- és folyamatelméletek vizsgálata és elemzése, melynek keretében a szerző kihangsúlyozza a pályaorientáció fontosságát. A fejezet és a könyv zárásaként megismerhetjük a pályaválasztás konstruktivista megközelítését is.

Az utóbbi időszakban több tanárképzéssel foglalkozó egyetem szakmai közösségei is készítettek a pedagógia alapjait bemutató és a hallgatók felkészítését szolgáló tankönyveket. Ezek részben ismeretterjesztő és a tanár továbbképzési célokat is szolgáltak. Ezek egy része az előző tananyag felfrissítését szolgálta, más része egy kisebb szakmai érdekcsoportnak készült.

„A pedagógia alapjai szakmai pedagógusjelölteknek I.” kötet a címének megfelelően a szakmai pedagógusjelölteknek készült. A szerkesztő és a szerzők figyelembe vették, hogy ezek a hallgatók gazdasági vagy műszaki beállítottságúak, nagy részük már rendelkezik közgazdász vagy mérnöki alapvégzettséggel. Igyekeztek a könyv tartalmának összeállításakor figyelembe venni a 21. századi kor megváltozott igényeit, és a hallgatókat felkészíteni ezeknek az elvárásoknak a teljesítésére. Minden egyes fejezetben a fogalommagyarázatok és az elméleti ismeretek bemutatását követően, gyakorlati példák segítségével készítik fel a hallgatókat, hogy a szakképző iskolákba kikerülve megbirkózhassanak azokkal a kihívásokkal, amelyek a tanulók minél hatékonyabb felkészítését, a tananyag és a szakmai ismeretek elsajátítását szolgálják.

A könyv elolvasása, tartalmának megismerése és feldolgozása nemcsak a pedagógusjelöltek számára lehet fontos olvasmány, hanem a már oktató pedagógusok és szaktanárok ismeretmegújításának is hasznos eszköze lehet.